

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1997/29

Karar Sayısı : 1998/19

Karar Günü : 21.5.1998

R.G. Tarih-Sayı :15.04.2000-24021

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay Onikinci Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 26.10.1994 günlü, 4045 sayılı "Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un geçici 1. maddesinin, Anayasa'nın 10., 12., 13., 49. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Güvenlik görevlisi olarak çalışırken yapılan güvenlik soruşturması sonucunda hizmet akdi feshedilen davacının sınavsız göreve başlatılmamasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davanın temyiz aşamasında, 4045 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan Danıştay Onikinci Dairesi iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

26. 10.1994 günlü, 4045 sayılı Yasa'nın iptali istenilen geçici 1. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 1- 12.9.1980 tarihinden sonra bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarında açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile alındıktan sonra göreve ve işine son verilenler, ilgili mevzuatında veya toplu iş sözleşmelerinde öngörülen niteliklerin kaybedilmemiş olması koşuluyla yaş şartı aranmaksızın bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kamu kurum ve kuruluşlarınca açılacak sınavlara, önceki güvenlik soruşturmaları dikkate alınmaksızın katılabilirler. Açılan sınavları kazanmaları sonucu göreve ve işe alınanlara geçmişe yönelik olarak aylık ve diğer özlük hakları verilmez ve açıkta geçen süreleri değerlendirilmez. Bu konu ile ilgili olarak yargıya intikal etmiş olanlardan henüz haklarında yargı kararı kesinleşmemiş olanlar hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

2- "MADDE 12.- Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder."

3- "MADDE 13.- Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî egemenliğin, Cumhuriyetin, millî güvenliğin, kamu düzeninin, genel asayişin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacı ile ve ayrıca Anayasanın ilgili maddelerinde öngörülen özel sebeplerle, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz ve öngörüldükleri amaç dışında kullanılamaz.

Bu maddede yer alan genel sınırlama sebepleri temel hak ve hürriyetlerin tümü için geçerlidir."

4- "MADDE 49.- Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.

Devlet, işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler alır."

5- "MADDE 70.- Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 18.3.1997 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ile ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralı ile dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Davada Uygulanacak Kural Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları yasa ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve Mahkeme'nin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran Danıştay Onikinci Dairesi, 4045 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinin tamamının iptalini istemiştir. Maddenin birinci tümcesinde, 12.9.1980 tarihinden sonra bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarında açılan sınavları kazanıp da yapılan güvenlik soruşturması sonunda sakıncalı görülerek göreve ve işe alınmayanlar ile alındıktan sonra görevine ve işine son verilenlerin, bazı koşullarla açılacak sınavlara katılabilecekleri; ikinci tümcesinde, açılan sınavları kazanmaları sonucu göreve ve işe alınanlara geçmişe yönelik olarak aylık ve diğer haklarının verilmeyeceği, açıkta geçen sürelerinin değerlendirilmeyeceği; üçüncü tümcesinde de, konu ile ilgili olarak yargıya intikal etmiş olanlar hakkında da bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Görülmekte olan davada, hakkındaki güvenlik soruşturması nedeniyle işine son verilen davacının, 4045 sayılı Yasa uyarınca işe başlatılması için yaptığı başvuru, yeniden sınava katılması gerektiği belirtilerek rededilmiştir. Bu durumda, itiraz konusu geçici 1. maddenin ikinci ve üçüncü tümcelerinin davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bunlara ilişkin itirazın başvuran Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine karar verilmiştir.

B- Sınırlama Sorunu

4045 sayılı Yasa'nın itiraz konusu geçici 1. maddesinin birinci tümcesinde, bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarında açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da haklarında yapılan güvenlik soruşturmasının olumsuz çıkması nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile işe alındıktan sonra görevine ve işine son verilenlerin yeniden sınava katılabilecekleri belirtilmiştir. Davacı "Kamu kurum ve kuruluşlarında açılan işçiliğe giriş sınavını kazanıp da, haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle işe alındıktan sonra işine son verilenler"den olduğundan incelemenin bunlar yönünden yapılmasına karar verilmiştir.

C- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu geçici 1. maddede, 12.9.1980 tarihinden sonra açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da yapılan güvenlik soruşturmasının olumsuz çıkması nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile görevine ve işine son verilenlerin, göreve veya işine geri dönebilmeleri için yeniden sınava girme şartının getirilmesine karşın, geçici 2. ve 3. madde kapsamında bulunanlar hakkında herhangi bir sınav koşulu aranmaksızın görevlerine iade edileceklerinin öngörüldüğü, bunun da Anayasa'nın 10., 12., 13., 49. ve 70. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar" denilmektedir.

Buna göre, yasaların uygulanmasında, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmemesi ve bu nedenlerle, eşitsizliğe yol açılmaması gerekir. Bu ilkeyle, aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve topluluklar yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez; kimilerinin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen nedenlerle, değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmiş olmaz.

İtiraz konusu geçici 1. maddede, 12.9.1980 tarihinden sonra açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da, yapılan güvenlik soruşturmasının olumsuz çıkması nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile göreve veya işine son verilenlerin, göreve veya işe geri dönebilmeleri için bazı koşulların yanısıra yeniden sınava girmeleri ve kazanmaları koşulu da öngörülmüştür. Geçici 2. ve 3. maddelerde ise, bir kamu kurumunda çalışmakta iken 12.9.1980 tarihinden başlayarak 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu gereğince, genel güvenlik, asayiş veya kamu düzeni açısından çalışmaları sakıncalı görülenlerden sıkıyönetim komutanlıklarının istemleri üzerine bir daha kamu görevine alınmamak üzere göreve son verilenler ile Türk Ceza Kanunu'nun 140, 141, 142 ve 163. maddeleri kapsamına giren fiillerinden dolayı mahkûmiyetlerine karar verilmesi nedeniyle görevlerine

veya işlerine son verilenlerin, bu Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra belli süreler içinde, müracaatları halinde, eski görevlerine veya eşdeğer bir göreve iade edilecekleri kabul edilmiştir.

4045 sayılı Yasa'nın genel gerekçesinde, 12.9.1980 tarihinden sonra yanlış ve hukuksal dayanaktan yoksun bilgi ve belgelerle görevlerine ve işlerine son verilen, görev ve işyerleri değiştirilen memurlar ile diğer kamu görevlilerinin ve işçilerin yeniden göreve ve işlerine dönebilmelerine olanak verilerek ülkede toplumsal barışı sağlamak, kamu vicdanını rahatlatmak amacıyla bu tasarının hazırlandığı belirtilmiştir.

Yasa'nın geçici 1. maddesinde, haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile alındıktan sonra görevlerine ve işine son verilenlerin, ilgili mevzuatlarında veya toplu iş sözleşmelerinde öngörülen nitelikleri kaybetmemeleri koşuluyla yaşlarına bakılmaksızın açılacak sınavlara katılarak başarılı olmaları halinde yeniden göreve ve işe alınmalarının öngörülmesine karşın, geçici 2. maddesinde, sıkıyönetim komutanlıklarının istemleri üzerine görev ve işine son verilen geçici 3. maddesinde de, Türk Ceza Kanunu'nun yürürlükten kaldırılan 140., 141., 142. ve 163. maddeleri kapsamına giren fiillerden yargılanarak hüküm giymeleri nedeniyle görevlerine son verilen, memurlar ve diğer kamu görevlileri ile işçiler için sınava girerek başarılı olma koşulu aranmaksızın görevlerine ve işlerine alınmalarına olanak sağlanmıştır.

Değişik merciilerin farklı nedenlere dayanan kararlarıyla sakıncalı görülerek görev ve işlerine son verilenler bu sakıncalı durumun kaldırılmasıyla aynı hukuksal konuma getirilmiş

olmaktadırlar. Anayasa'nın 13. maddesindeki nedenler bulunmadan aynı durumda olan bu kişilerin görev ve işe alınmalarında farklı koşullara bağlı tutulmalarını öngören itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olması nedeniyle iptali gerekir.

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın temel hak ve hürriyetlerin niteliğine ilişkin 12., çalışma hakkı ve ödevini düzenleyen 49. ve kamu hizmetine girme hakkı tanıyan 70. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Samia AKBULUT, Lütfi F. TUNCEL, Mustafa YAKUPOĞLU ve Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşlere katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

26.10.1994 günlü, 4045 sayılı "Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un geçici 1. maddesinin birinci tümcesinin "kamu kurum ve kuruluşlarında açılan işçiliğe giriş sınavını kazanıp da, haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle işe alındıktan sonra işine son verilenler" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Samia AKBULUT, Lütfi F. TUNCEL, Mustafa YAKUPOĞLU ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 21.5.1998 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Samia AKBULUT	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Mustafa YAKUPOĞLU
Üye	Üye	
Fulya KANTARCIOĞLU	Mahir Can ILICAK	

KARŞIOY YAZISI

26.10.1994 günlü, 4045 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesi ile güvenlik soruşturmasının olumsuz olması nedeniyle görevlerine son verilenlerin, daha önce sınav kazanmış olmalarına karşın göreve dönebilmeleri için yeniden sınava girme şartı getirildiği, geçici 2. ve geçici 3. maddelerinde ise sınav koşulu aranmaksızın görevlerine iadelerinin öngörüldüğü, Yasa'nın kendi maddeleri ile Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesinin zedelendiği itirazın ileri sürülmüştür.

4045 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinde 12.9.1980 tarihinden sonra bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarında açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile alındıktan sonra görevine ve işine son verilenlerin bu kanun yürürlüğe girdikten itibaren kamu kurum ve kuruluşlarınca açılacak sınavlara önceki güvenlik soruşturmaları dikkate alınmaksızın katılabilecekleri belirtilmektedir.

4045 sayılı Yasa'nın geçici 2. maddesinde, bir kamu kurumunda çalışmakta iken, 12.9.1980 tarihinden sonra, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu uyarınca, sıkıyönetim komutanları tarafından, o kamu hizmetini yürütmesi sakıncalı bulunarak, bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmamak üzere görevine son verilenlerin durumu düzenlenmektedir. Yasa kuralına göre bu kişiler, eğer kamu görevine girdikleri tarihteki ilgili mevzuatta öngörülmüş olan nitelikleri yitirmemişlerse, 4045 sayılı Yasa'nın yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde kurumlarına başvururlarsa yaş şartı aranmaksızın (emeklilik yaş haddini aşılmamış olması koşuluyla) ve sınavsız olarak eski görevlerine veya eşdeğer bir göreve atanacaklardır. Bu atama, başvuru tarihinden itibaren 60 gün içinde olacak ve bu kişilerin görevlerine son verildiği tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit derecenin aynı kademesine yapılacaktır. Yasa, geçici 2. madde kapsamına girenleri, kurumlarına başvurmaları durumunda, bu kişileri ilk başvuru tarihinden sonra yapılmış mevzuat değişikliklerini de dikkate almaksızın görevlerine iade etmektedir.

Yasa'nın geçici 3. maddesinde ise görevdeyken Türk Ceza Kanunu'nun 140., 141., 142. ve 163. maddelerinde sayılan fiilleri işleyerek mahkûm olmaları nedeniyle görevlerine son verilen memurlar, kamu görevlileri ve işçilere, Türk Ceza Kanunu'nun bu maddeleri 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 23. maddesi ile kaldırıldığından göreve sınavsız atanma olanağı getirilmiştir.

Kanun önünde eşitlik ilkesinin düzenlendiği Anayasa'nın 10. maddesinde, herkesin ayırım gözetilmeksizin yasa önünde eşit olduğu belirtilmiş, devlet organları ile idare makamlarına bütün işlemlerinde yasa önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etme zorunluluğu yüklenmiştir. Eşitlik ilkesi, hukukî açıdan aynı durumda bulunanlar arasındaki eşitliktir. Hukukî durumlarındaki farklılık nedeniyle bazı kimselerin, ayrı kurallara bağlı tutulması, kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlâli anlamına gelmez. Başka bir deyişle, Anayasa'nın öngördüğü eşitlik, mutlak anlamda bir eşitlik olmayıp haklı nedenlerin bulunması durumunda farklı uygulamalara olanak veren bir ilkedir. Durumlardaki değişikliğin doğurduğu zorunluluklar nedeniyle kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanılarak yasalarla farklı uygulamalar getirilebilir.

Yasa'nın geçici 2. maddesinde adı geçen kişilerin hukukî durumları sıkıyönetimin kalkması, geçici 3. maddesinde sayılan kişilerin mahkûm olmalarına neden olan Türk Ceza Kanunu'ndaki maddelerin daha sonraki bir kanunla suç olmaktan çıkarılmaları nedeniyle memuriyetten çıkarılmadan önceki duruma dönmüştür. Geçici 1. maddede sayılan kişilerin

güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçları ise 4045 sayılı Yasa yürürlüğe girinceye kadar devam etmektedir.

Güvenlik soruşturmasının olumsuz olması nedeniyle görevlerine son verilenler ile sıkıyönetim komutanları tarafından işine son verilenler ve Türk Ceza Kanunu'nun 140., 141., 142. ve 163. maddelerindeki suçlarından mahkum olmaları sonucu işine son verilenlerin hukukî durumlarındaki farklılığa, kamu yararı ve genel asayiş nedenlerine dayanılarak farklı uygulamalar getirilmesinin Anayasa'ya aykırılık oluşturmadığı görüşündeyim.

Üye

Samia AKBULUT

KARŞIOY GEREKÇESİ

26.10.1994 günlü, 4045 sayılı Yasa'nın Geçici 1. maddesinin 12.9.1980 tarihinden sonra bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarında açılan kamu görevine ve işçiliğe giriş sınavını kazanıp da haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle göreve ve işe alınmayanlar ile alındıktan sonra görevine ve işine son verilenlerin ilgili mevzuatında veya toplu iş sözleşmelerinde öngörülen niteliklerin kaybedilmemiş olması koşuluyla yaş şartı aranmaksızın bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kamu kurum ve kuruluşlarınca açılacak sınavlara önceki güvenlik soruşturmaları dikkate alınmaksızın katılabileceklerine ilişkin ilk tümcesi "kamu kurum ve kuruluşlarında açılan işçiliğe giriş sınavını kazanıp da, haklarında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı olduğunun bildirilmesi nedeniyle işe alındıktan sonra işine son verilenler" yönünden incelenmiştir.

Başvuru kararında, güvenlik soruşturmasının olumsuz olması nedeniyle görevine veya işine son verilenlerin ilgili mevzuatında veya toplu iş sözleşmesinde öngörülen niteliklerin kaybedilmemiş olması koşuluyla yaş şartı aranmaksızın kamu kurum ve kuruluşlarınca açılacak sınavlara, önceki güvenlik soruşturmaları dikkate alınmaksızın katılabilmelerine olanak sağlayan itiraz konusu kural kapsamına girenlerin, kamu görevine ve işçiliğe dönebilmeleri için sınav koşulu arandığı halde Yasa'nın 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu ile ek ve değişikliklerine göre görevlerine son verilenlerin görevlerine dönmelerine ilişkin Geçici 2. madde ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 23. maddesi ile yürürlükten kaldırılan Türk Ceza Yasası'nın 140., 141., 142. ve 163. maddelerine göre mahkum olmaları nedeniyle görevlerine son verilenlerin görevlerine dönmelerine ilişkin Geçici 3. maddede sınav koşulunun aranmadığı bu durumun Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında açıklandığı gibi Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve bu kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık

tanınmasını önlemektir. Anayasa'nın amaçladığı eylemli değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz.

Bu değerlendirmeye göre iki ve daha çok sayıdaki hukuk normunun eşitlik ilkesi yönünden karşılaştırılabilmesinin ön koşulu bunların aynı durumda olanların hukuksal durumuna ilişkin olmasıdır. Oysa başvuru kararında, itiraz konusu kuralla karşılaştırılan Geçici Madde 2 ile Geçici Madde 3'de söz edilen kişilerin hukuksal konumları farklıdır. Geçici Madde 2'de 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'na göre sıkıyönetim komutanlıklarının istemi üzerine görevine son verilenlerden Geçici Madde 3'de ise Türk Ceza Kanunu'nun 140., 141., 142. ve 163. maddelerine göre mahkum olmaları nedeniyle görevine son verilenlerden söz edilmektedir. Her iki durumda da göreve son vermenin nedeni güvenlik soruşturması değildir. Ayrıca hakkında yapılan güvenlik soruşturmasının olumsuz olması nedeniyle itiraz konusu Geçici Madde 1'e göre işine son verilenlerin, yargıya başvurarak görevlerine dönebilme olanakları bulunmaktadır. Buna karşın 1402 sayılı Yasa'nın Ek 3. maddesi ile, sıkıyönetim komutanlarının işlemlerine karşı iptal davası açma yolu kapatılmıştır. Mahkumiyet sonucu göreve son vermelerde de yargı yoluna başvurmanın işin niteliğinin buna elverişli olmaması nedeniyle olumlu sonuçlanması olanağının bulunmadığı dikkate alındığında Ek 2 ve 3. maddelerde sözü edilen kişilerle Ek Madde 1'de belirtilenlerin aynı hukuksal durumda olmadıkları anlaşılmaktadır.

Eşitlik, ancak aynı durumda bulunanlar arasında söz konusu olabileceğinden, farklı hukuksal konumların eşitlik ilkesi yönünden karşılaştırılmaları olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kuralın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali yolundaki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye

Üye

Üye

Lütfi F. TUNCEL

Mustafa YAKUPOĞLU

Fulya KANTARCIOĞLU